

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij
Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv**

Sánchez, Tomás

Coloniæ Agrippinæ, 1624

6. Sponsalia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41559

Sponsalia.

1 Sponsalia dicuntur à spondendo, quod est sponte promittere. Accipiuntur vero tripliciter. 1. pro futuri matrimonij promissione. 2. pro matrimonio non consummato, vt *Matt.* 1. cum esset desponsata, & c. 3. pro muneribus datis sponsæ à sponso. Prior autem significatio est prior, quia sponsas proprie intelligimus, quas de futuro appellamus, *l. 1. d. 1. nu. 1.*

2 Sponsalia sunt nuptiarum futurarum promissio. Triplex requiritur conditio, vt valida fiat. 1. vt sit promissio futuri matrimonij, 2. vt sit inter personas iure habiles ad contrahendum. 3. vt verbis, aut signis manifestetur. Item appellantur sacramentalia quædam matrimonij, id est, quatenus sunt præuia ad matrimonij sacramentum, nullam habentia sanctitatē, sicut Exorcismus respectu Baptismi, *l. 1. disp. 1. num. 7. & 8.*

3 Sponsalia contracta in diem, sunt statim absoluta, at non obligant ante aduentum diei. *l. 5. disp. 19. num. 11.*

4 Sponsalia conditionalia non transeunt hodie in absoluta per copulam, *lib. 1. disp. 26. num. 12.*

5 Illæ personæ sunt habiles ad contrahenda sponsalia, quæ possunt contrahere licitum matrimonium, & habent ætatem requisitam in iure, *l. 1. disp. 15. nu. 1.*

6 Impedimentum tantum impediens perpetuum matrimonium, dirimit sponsalia. Se-

cus dicendum de temporali: nisi promissio sit contrahendi pro eo tempore, quo adest impedimentum, *lib. 1. disp. 15. nu. 2.*

7° Septennium physicè completum desideratur, ut sponsalia sint valida: & eo nō adepto, non sufficit usus rationis, nisi suppleat malitia ætatem, v. g. in quacunq; ætate usus rationis perueniat sufficiens ad peccandum mortaliter, *l. 1. tota disp. 16.*

8° Si uterque, vel alter contrahens minor septennio sit, nec malitia suppleat, sunt nulla sponsalia, nisi post legitimam ætatem ratificentur tacitè, vel expressè, habitando simul in domo viri, mulieris aut cuiuscunque. Item vocando se sponfos, vel simul iacendo, vel se osculando; vel petendo domum, vel mittendo munuscula à sponfis consueta. Et requiritur quòd contrahentes sciant priora sponsalia fuisse nulla, *l. 1. disp. 16. nu. 6. & 7.*

9° Contrahere sponsalia, vel matrimonium ante legitimam ætatem, non est peccatū mortale, *l. 1. tota disp. 17.*

10° Sponsalia obligant sub peccato mortali, *l. 1. tota disp. 27.*

11° Sponsalia contracta nullo præfixo termino sunt implenda tantum requirente eo, cui promissio facta est: tunc verò, cum alter petit, tenetur contrahere, si commodè potest, *lib. 1. tota disp. 28.*

12° Sponsalia contracta, vel matrimonium à parentibus, vel matribus pro filijs præsentibus, &c.

bus, & tacentibus, sunt valida, licet filius sit
 futurus, siue spurius, & ex damnato concu-
 bitu genitus. Secus dicendum, si filij absint, &
 doli capaces non sint, nisi certiores facti rati-
 ficent tacite, aut expresse, *libr. 1. tota disputa-
 tion. 23.*

13. Alij à parentibus non possunt contrahe-
 re valida sponsalia pro filijs tacentibus, & præ-
 sentibus. Quando tamen respondent alij à pa-
 rentibus sufficit ad validitatem ratificatio ta-
 cita. Secus dicendum quando fuerit consue-
 tudo loci, ut manifestetur cōsensus per extra-
 neos, ut apud Indos, ubi gubernator cōtrahit
 matrimoniū pro seruo, *lib. 1. d. 23. nu. 7. 8. & 14.*

14. Parentes contrahentes pro filijs, non
 constante de interno dissensu, cōsentur etiam
 in foro conscientie sponsalia, vel matrimo-
 nium: si vero contrahant extranei, in utroque
 foro nulla erunt, *libro. 1. disputation. 23. num. 12.*
& 13.

15. Sponsalia cum vna ex pluribus non sunt
 valida, nisi verba proferantur in personam de-
 terminatam. Electio tamen est promissoris. Si
 vnam offerat, excusatur, & omnibus obeuntibus
 excepta vna, tenetur illam dare, si absolu-
 tē promisit, quamuis animum habuerit dandi
 certam. Secus, si habebat animum se obligandi
 ad certam tradendam, & nō aliam, non sequu-
 to alio damno, nec scandalo, *l. 1. disp. 26. à nu. 11.*
v. s. q. ad. 2.

16. Si sponsus copulam habeat cum aliqua
 ex fi-

ex filiabus à patre promissis, non tenetur tradere, nec illam, nec aliam, nisi illa cognita contraxerit determinatè sponsalia cum illo cognoscente, *l. i. disp. 26. n. 4.*

17 Pater promittens dare filiam certam, & illà recusante, sororem tenetur, v.g. tradere Mariam, & reuente, sororem, nisi Maria tacitè, vel expressè consensisset absolutè sponsalibus: secus, si cum conditione, vt pater pollicitus est, *l. i. disp. 26. nu 5.*

18. Promittens vnã ex plurib. consentientibus ducere, potest eligere, quam maluerit, & electa tenebitur, *libro. 1. disputation. 26. numer. 6.*

19. Attento iure antiquo sponsalia cum vna ex pluribus certis, & omnibus repromittentibus per copulam habitam cum aliqua ex illis, transibant in matrimonium. Secus dicendum de sponsalibus cum vna ex incertis, aut si pluribus dicat aliquis, promitto me omnes vos ducturum, *libr. 1. disputat. 26. à numer. 7. vsque ad 11.*

20 Recusans implere sponsalia, prius monendus: & reuens cogendus per censuram, & præcipue si intercedat iuramentum, non sequuto scandalo, & perpetuâ rixâ, & iudex debet prudenter arbitrari ea, scandala sequenda. Et videns sponsum adeò obstinatum, ira vt non prosit censura, est absoluendus, quamuis non petatur absolutio ab illo. Item vterque iudex ecclesiasticus, aut sæcularis, potest ad spon-

Sponsalia cogere, nisi tractetur de valore, *lib. 1. tota disp. 79.*

21 Sponsalia per religionis ingressum professione nō sequuta, dirimuntur, quamvis ingressus fiat fraudulenter. Et dissolventur omninō ex parte vtriusque, quando sponsus bonā fide ingressus est: secus, si dolosè, & animo cœcundi, *l. 1. tota disp. 42.*

22 Qui sponsalia iuravit, potest ingredi religionem matrimonio minimè contracto, nisi necessitas urgeat ad prius contrahendū. Tunc enim tenetur, & ante consummationem potest ingredi religionem, vt consulatur fœminæ dedecori, vel vt proles legitima efficiatur, *l. 1. disp. 43. nu. 3. & 4.*

23 Qui iuravit sponsalia, & post illa se astringit voto religionis, non potest absq; culpa lethali matrimonium inire animo firmo ingrediendi religionem ante consummationē. Idem dicendum, si nullum habeat votum, & contrahat tali animo, exceptis tribus casibus. Primus: quando est notabilis metus, quamvis non cadens in constantem virum, famæ propriae, aut amittendæ vitæ. Secundus, si voto astrictus alio modo non potest ingredi religionem, vt si inclusus detinetur. Tertius est ad vitandum magnum scandalum. Nota tamen, quod matrimonio contracto, non tenetur religionem ingredi, sed potest tantum, *l. 1. disp. 43. à nu. 6. vsq; ad 12.*

24 Contrahens sponsalia, & sub ea spe virginem

ginem deflorans, non potest ingredi religionem, & tenetur eam ducere. Idem dicendum, quando non sequuta copula patitur foemina culpa promittentis notabilem fame iacturam. Idem dicendum, quamuis sponsalia vera non essent. Et in his casibus non satisfacit promissor, si contracto matrimonio ingrediatur religionem ante consummationem, & si voto se astringat, potest, & tenetur matrimonium contrahere, illudque consummare, non obstante voto, *lib. 1. tota disp. 44.* Idem dicendum si sit vidua honesta, ac bonae famae, & non infimae fortis.

25 Qui prius emisit votum religionis, aut castitatis, virginemque deflorauit fide data de matrimonio contrahendo, tenetur eam ducere, si ea votum promittentis ignorabat. Idem dicendum de vidua honesta, & bonae famae, & non infimae fortis, *l. 1. tota disp. 45.*

26 Sponsalia dissoluantur per votum simplex religionis, vel castitatis praecedens: secus de proposito firmo celibatus, & de voto castitatis facto post sponsalia etiam ex parte promittentis. Et qui vouit animo manendi in seculo, & a sponsalibus resiliendi, peccat mortaliter, & alius manet liber ab obligatione. Non peccat tamen si voueat animo ingrediendi religionem, & seruandi castitatem ex sua parte: non tamen tenetur ingredi, aut ordinem sacrum sumere. Et tale votum obligat in ipsius voueris, & non sponsae praerudicium, *l. 1. tota disp. 46.*

27. Spon-

27. Sponsalia non dirimuntur per votū ordinis sacri suscipiēdi sequens: nec illi astrictus potest ad sacros Ordines promoueri. Nec etiā per electionem factam à Pontificē sponsi in Episcopum: nec per præceptum ad acceptandum, nisi ex certa sciētia sponsalium id faciat. Et quando vnus se astringit voto suscipiēdi Ordines sacros, alter liber manet ab obligatione. Non tamen tenetur, sed potest ingredi religionem, & si non ingrediatur, tenebitur contrahere matrimonium, *libro. 1. tota disputatione. 47.*

28. Sponsalia dirimuntur per matrimonium sequens validum. Secus de inualido: licet sint iurata. Alter tamen sponsus manet liber ab obligatione, & ille, qui virginem violauit spe ducendi aliam tenetur soluto matrimonio eam ducere, non vi sponsalium, sed ratione damni, nisi aliunde satisfactum sit. Idem dicendum de vidua, *l. 1. tota disp. 48.*

29. Priora sponsalia non dirimuntur per posteriora habitā copulā, intellige ex parte contrahentis posteriora: secus dicendum ex parte alterius. Nec etiam ratione damni, licet secunda sint iurata. Nisi detur causa iusta, & sufficiens recedendi à primis. Secus si prima casu dissoluta sint: & tunc solum ratione damni illati, & non promissionis tenebitur. Tandem aliquando dirimuntur priora per posteriora sponsalia ex quadam æquitate, & tenetur secundam ducere, vt si intercedat graue:

grauē

graue detrimentum honoris, & prior leuiter lædatur. Et in hoc casu potest iudex damnare, vt secundam ducat. Idem dicendum, si coram testibus pollicitus est posteriori, priori vero occultè. *l. i. tota disp. 49. & 50.*

30 Habens contracta sponsalia, contrahens secundo cum consanguinea primæ sponsæ in primo gradu consanguinitatis cum copula, nec vnum nec aliud matrimonium potest inire, *l. i. disp. 49. num. 3.*

31 Quando duo impuberes sponsalia contrahunt, neuter potest ante pubertatem resilire, pubes tamen factus potest quilibet, & prius factus non tenetur expectare pubertatem alterius. Et non sufficit mutus impuberum consensus, vt ante pubertatem resilire possint. Itē pubes contrahens cum impubere, nunquam resilire potest: licebit tamen impuberi, cum pubes factus fuerit, & non antea, *lib. i. disp. 51. à nu. 5. vsque ad 10.*

32 Si maior septennio contrahat cum infante non potest resilire, donec infans septennium habuerit: & tunc eo volente tenetur promissis stare. Item quando parentes contrahunt pro impubere, non potest impubes resilire à sponsalibus veris, & etiam præsumptis, donec pubescat. Secus dicendum de sponsalibus nullis. Et requiritur, vt statim adeptâ pubertate resiliat, alioquin postea non poterit. Statim autem, intelligitur triduo ante, vel post pubertatem, *l. i. d. 51. à n. 11. vsque ad 14.*

33 Non est opus, vt factus pubes sponsalia ratificet, sed eo ipso, quòd non reclamatur, manent indissolubilia. Secus dicendum de matrimonio, ad quod requiritur nouus consensus. Et quando impubes dissentit ante pubertatem, nec dissentium mutat, & factus pubes non amplius recordatur, sponsalia manent dissoluta. Et quando persistit toto tempore precedenti in sponsalibus, & factus pubes interius dissentit, manent sponsalia dissoluta in foro conscientia: secus de foro contentioso, & iura concedentia impuberibus, vt possint resiliere, procedunt in vtroq; foro, *l. 1. d. 51. à nu. 15. vsque ad 19.*

34 Sponsalia impuberum ita firmanur iuramento, vt nulli, ad eptâ pubertate, liceat resiliere: & vt iuramentum firmet sponsalia, requiritur, vt impubes sit doli capax, v. g. quando ita pubertati proximi sunt, vt intellectum, ac discretionem habeant ad firma reddenda sponsalia. Et quando dicantur proximi pubertati relinquatur arbitrio iudicis ex coniecturis videndis, & quando puer non est ita doli capax ad confirmanda sponsalia, indiget relaxatione iuramenti, quæ concedenda est facile ab Episcopo propter ætatis imbecillitatem, *l. 1. d. 51. à n. 22. vsque ad 25.*

35 Sponsalia puberum etiam iurata in fauorem patris, seu in honorem Dei, per mutuû consensum dissoluuntur. Et quando vnus resilit à sponsalibus, licet ab obligatione liber
non

non sit, alter tamen manet liber. Item nullo præfixo termino, si alter requisitus renuit tanto tempore, ut sit in mora, peccat mortaliter, & alter manet liber, *libro primo tota disputatione 25.*

36 Sponsalia termino præfixo non impleta non obligant eum per quem non stat, quando terminus adijcitur ad restringendam, seu definiendam obligationem. Secus, quando adijcitur ad sollicitandum obligationis effectum, *l. i. disp. 35. nu. 5.*

37 Si terminus ab vno tantum contrahentium destinatur, ut alter intra illum impleat, censetur destinatus tantum ad sollicitandum. Tamen quando adijcitur ab utroque contrahente respectu alicuius per utrumque implendi, si initio contractus adijciatur, id est, antequam contractus sit perfecte initus, & obligatio contracta, censetur adiectus causa restringendæ obligationis, ut eo transacto non duret, *l. i. disp. 53. nu. 3.*

38 Sponsalia non dissoluntur quando alter, vel uterque legitime fuit impeditus, licet transeat terminus. Item quando tranfit terminus à iudicè positus ob periculum fornicationis instans: eo transacto is, per quem nõ stetit, potest aliud matrimonium inire, *l. i. disp. 53. n. 6. 7. 8. & 9.*

39 Sponsalia etiam iurata dissoluntur per translationem sponsi in longinquam regionem sine licentia sponsæ, nec requiritur sententia iudi-

iudicis. Et hoc dicendum est in utroque foro.
Tamen si sponsus est in loco propinquo, expectandus, vel requirendus est, ut contrahat, & si est detentus iusto impedimento, non dissoluuntur, nisi detur periculum fornicationis. Item quando de proximo sponsi reditu nulla est spes, dissoluuntur: secus, si est aliqua spes. Item quando sponsus de licentia sponsæ se in longinquum transtulit, inter eosque conuenit de absentia tempore, si non venit tempore statuto potest alij nubere, nisi constet, sponsum inculpabiliter non venire. Et sponsus de futuro non tenetur sequi sponsum vagantem. Item mutatio domicilij in alium locum, est causa dissoluendi sponsalia, l. 1. disput. 54. à nu. 6. usq. ad 14.

40 Sponsalia etiam iurata dissoluuntur per sequentem fornicationem naturalem, vel spirituales sponsi, vel sponsæ. Item per tactus impudicos, oscula, amplexus sequentes sponsalia sponsæ, non tamen sponsi. Item per copulam præcisam saltem sponsæ, non tamen sponsi inuiti. Et in fornicatione non datur compensatio. Et ita femina fornicans non potest resiliire, & vir potest fornicans. Et hæc sponsalium dissolutio est in fauorem innocentis, lib. 1. tota disp. 55.

41 Sponsalia soluantur per superueniens impedimentum dirimens, non verò per solum impediens, excepto voto simplici castitatis: & is cuius culpa contrahitur impedimentum,
tene-

tenetur impetrare dispensationem, si facile potest, & deflorauit foeminam, aut infamiam patitur, Secus non concurrentibus his, *l. 1. tota disp. 56.*

42 Sponsalia etiam iurata dissoluuntur per foeditatem notabilem oculorum, vel nasi superuenientem: per paralyfim, lepram, morbū contagiosum, gallicum, aut alium incurabilem. Item per foetorem oris, per damnationem criminis turpis, aut per deformationem quamcunque. Et haec intelliguntur ex parte illæsi, & sic eo volente dissoluuntur: secus, si nolit, *l. 1. tota disp. 57.*

43 Sponsalia etiam iurata dissoluuntur per notam denuò notabilem, morum asperitatem & sauitias. Item per quamlibet sufficientem causam ad faciendum matrimonij diuortium. Item ob graues inimicitias inter sponfos oratas, *l. 1. tota disp. 58.*

44 Sponsalia etiam iurata dissoluuntur per paupertatem superuenientem sine sponsi, siue sponsæ: & siue præcedat promissio dotis, siue non. Secus dicendum, quando vno stante in eodem statu permanenti, & alteri acerescat ingentissima diuitiarum copia, *lib. 1. tota disputat. 59.*

45 Iurans se aliquam ducturum, nulla dotis promissione præmissa, non tenetur ipsam ducere, si, cum ipsa diues sit, nullam ei dotem assignare velit, *lib. 1. tota disp. 60.*

46 Quando sunt duo vincula paria, & eiusdem

dem rationis impossibilia, prius præualet, & dirimit sponsalia. Item dirimuntur sponsalia per aliquod inconueniens notabile, aut nouam causam superuenientem, quæ si à principio extitisset, impediret ea contrahi, quamuis sint iurata, & ea noua causa contigisset postquam sponsus in mora fuit ea implendi, *lib. 1. tota disp. 62.*

47 Sponsalia etiam iurata dissoluuntur ex causis præcedentibus ignoratis. Item per fornicationem præcedentem sponsæ, non tamen sponsi. Item dissoluuntur, quando putabatur virgo, & erat vidua. Item dissoluuntur, quando erat vidua, vel aliàs corrupta propter fornicationem ignoratam. Secùs dicendum, si ille sciebat, illam esse impudicam. Item potest sponsa recedere à sponsalibus, si sponsus existimabatur non valdè vitiosus, & denuò cognouit sponsa esse vitij notabiliter deditum, *lib. 1. tota disp. 63.*

46 Quando dolus admissus per alterum sponsum, ipsoque culpæ reo existente, causam dedit contractui sponsalium, sunt ipso iure nulla. Non tamen sunt nulla, quando alter sponsus non deceptus, sed quidam tertius, vel ipsemet contrahens sua propria falsa existimatione deceptus est. Datur tamen in hoc casu posse irritari. Etiam non sunt irrita, quando dolus non dedit causam contractui, *lib. 1. tota disp. 64.*

49 Causæ præcedentes ignoratæ, si dolus

S

cau-

causam contractui non dedit, non sufficiunt ad sponsalia dissoluenda. Et quando contrahens est dubius de voluntate ex causæ gravitate, iudicanda est ea iuxta arbitrium prudentis, *lib. 1. tota disput. 64.*

50 Sponsalia iurata, ut dissoluantur ex causa iusta, non desideratur iuramenti relaxatio, *lib. 1. tota disp. 67.*

51 Sponsalium dissolutio non potest peti ab eo, qui simili causa laborat, alteri tamen occulta, *lib. 1. disp. 68. nu. 9.*

52 Quando est certitudo causæ & facti, & quando causa publica, ac certa tam de iure, quam de facto, licet occulta, quando ipsa sponsalia sunt etiam occulta, nulla desideratur auctoritas iudicis ad soluendum illa; secus, quando causa est occulta & sponsalia publicæ, & iudex, cuius auctoritate dissoluenda sunt, est solus Ecclesiasticus, Ordinarius, vel delegatus, & non parochus, *lib. 1. tota disp. 69.*

53 Ad dissoluenda sponsalia in foro conscientie sufficit ea cognitio, quæ sufficit in foro externo, v. g. vnus testis, licet consanguineus, de certa scientia iurans, vel fama. Et si sit persona fide digna, & de certa scientia testificans, sine suspitione aliqua mendacij, sufficit sine iuramento, licet relatione aliorum propria experientia cognoscat causam dissoluedi, *lib. 1. tota disp. 73.*

54 Si causa dissolutionis sponsalium occulta, infamiae grauis nota afficiat, ut si sit occulta spon-

Sponsa reputata virginis fornicatio, potest in iudicio detegi, ut ea dissolvantur, quando prius fuit monita ad dissoluendum, vel ad ad desistendum, & secundò per parentes, & proximos noluit desistere, *lib. 1. tota disputatione.*
70.

55 Vnicus testis non citatus, & oblatus per partem, & nolens testari publicè, & nominis publicatione, & allegans turpitudinem suam, & criminofus sit, plenè probat impedimentum, ne matrimonium contrahatur, licet sponsalia sint iurata. Non sufficit tamen unicus testis, quando allegatur impedimentum impediens matrim. vel alia causa, qua existente, nullum est peccatum contrahere, *lib. 1. disp. 71. à nu. 1. usque ad 8.*

56 Ut unicus testis sponsalia perfici impediat, requiritur primo, ut deponat, & non sufficit denunciare, nisi probet de fama. Secundò, ut iuret, se certò scire impedimentum; & non sufficit de solo auditu testificari, nisi ad probandam cõsanguinitatem; dummodo distinguatur gradus clara computatione ab utroque latere. Tertio requiritur, ut testis non sit vilis persona, nisi aliter probari nequeat, considerante iudice qualitatem illius, *lib. 1. disp. 71. à nu. 9. usque ad 12.*

57 Fama impedimenti plenè probat illud, ne contrahatur matrimoniù, & dissolvit sponsalia etiam iurata, nisi adhibeatur de contraria fama clarior probatio. Et ad hanc probationem

nem contra famam admittitur iuramentum consanguineorum, & volentium contrahere, iuxta qualitatem personarum, & arbitrium iudicis, *libr. 1. disputat. 71. à numer. 13. vsque ad 17.*

58 Rumor non sufficit ad impediendum, ne matrimonium contrahatur. Differunt tamen fama, & rumor; fama enim est, quando maior pars vicinæ acclamat. Rumor verò, quando aliqua pars, v.g. tertia, vel quarta pars vicinæ, *li. 1. disp. 71. nu. 18.*

59 Pignora minimè valent in cōtractu sponsalium, si præcedat stipulatio pœnæ, & tradantur pignora, secùs si præcedat arrharum stipulatio, *lib. 1. tota disp. 38.*

Sponsus.

1 Sponsus potest cogere alterum, ad fidem sponsalium validorum seruandam, quando aliquo vitio occulto laborat, cuius si alter conscius esset, posset iustè resilire, *libr. 1. disp. 68. num. 8.*

2 Sponsus accedens ad sponsam conscius eius fornicationis, vel cuiusvis causæ dissoluendi, non potest dissoluere sponsalia valida, licèt antè habuisset animum non remittendi, *lib. 1. tota disp. 66.* Contrarium tamen sequitur Doctor, vt probabilius, *libr. 10. disputat. 14. num. 24.*

3 Sponsi habent ante consummationem bimestre ad deliberandum de religionis ingressu; ad profitendum verò integrum annum, qui
à iudi-